

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ

АДВОКАТУВАННЯ СТАНДАРТІВ

КОНВЕНЦІЇ ООН ПРО ПРАВА ОСІБ З

ІНВАЛІДНІСТЮ В ЗАКОНОДАВСТВО

З ПИТАНЬ ЛІЦЕНЗУВАННЯ

Київ 2023 рік

ПЕРЕДМОВА

Законом України «Про ліцензування видів господарської діяльності»¹ (далі – Закон про ліцензування) регулюються суспільні відносини у сфері ліцензування видів господарської діяльності та встановлено види господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню.

При цьому, деякі з видів господарської діяльності ліцензуються з особливостями, або дія Закону про ліцензування на них не поширюється.

Всі види господарської діяльності прямо чи опосередковано стосуються людей з інвалідністю (послуги, які надаються та/або робочі місця для людей з інвалідністю).

Кожен вид господарської діяльності, що ліцензується, має свої ліцензійні умови – нормативно-правовий акт Кабінету Міністрів України, іншого уповноваженого законом органу державної влади, положення якого встановлюють вичерпний перелік вимог до провадження господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, обов'язкових для виконання ліцензіатом, та вичерпний перелік документів, що додаються до заяви про отримання ліцензії.

При цьому, міжнародними та державними нормативними актами передбачено вимоги щодо включення людей з інвалідністю в активне суспільне життя.

Відповідно до статті 9 «Доступність» Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю²:

«Щоб надати особам з інвалідністю можливість вести незалежний спосіб життя й усебічно брати участь у всіх аспектах життя, держави-учасниці вживають належних заходів для забезпечення особам з інвалідністю доступу нарівні з іншими до фізичного оточення, до

---

¹ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>

² https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#Text

транспорту, до інформації та зв'язку, зокрема інформаційно-комунікаційних технологій і систем, а також до інших об'єктів і послуг, відкритих або таких, що надаються населенню, як у міських, так і в сільських районах. ...»

Також, частиною третьою статті 18 Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні»³ передбачено, що підприємства, установи, організації, фізичні особи, які використовують найману працю, зобов'язані виділяти та створювати робочі місця для працевлаштування осіб з інвалідністю, у тому числі спеціальні робочі місця, створювати для них умови праці з урахуванням індивідуальних програм реабілітації та забезпечувати інші соціально-економічні гарантії, передбачені законодавством, надавати державній службі зайнятості інформацію, необхідну для організації працевлаштування осіб з інвалідністю, і звітувати Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю про зайнятість та працевлаштування осіб з інвалідністю у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Крім того, забезпечення доступності передбачено Національною стратегією із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року⁴

Пунктом 7 Плану заходів з виконання рекомендацій, викладених у заключних зауваженнях, наданих Комітетом ООН з прав осіб з інвалідністю, до першої доповіді України про виконання Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю на період до 2020 року⁵ передбачалось завдання Мінекономрозвитку, ДРС та органам ліцензування до 01.07.2019 забезпечити внесення змін до ліцензійних умов провадження

---

³ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text>

⁴ Схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.04.2021 р. № 366. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-p#Text>

⁵ Затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2016 р. № 1073-р <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1073-2016-p#Text>

господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, стосовно забезпечення доступності місць провадження господарської діяльності для маломобільних груп населення.

Це завдання не було виконано в повному обсязі.

Також, наприкінці 2019 року в Законі про ліцензування з'явилась вимога, що ліцензійні умови повинні включати відомості про доступність місць провадження господарської діяльності для маломобільних груп населення.

Ця вимога внесена Законом України від 02.10.2019 № 139-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення порядку ліцензування господарської діяльності»⁶

Відповідно до прикінцевих положень зазначеного Закону, Кабінету Міністрів України протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом необхідно було:

- *привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;*
- *забезпечити перегляд і скасування міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади та державними колегіальними органами їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону;*
- *забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.*

Тобто, нормативно-правові акти повинні були привести у відповідність **до 18.06.2020.**

---

⁶ Набрав чинності, починаючи з 18.12.2019. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/139-20#Text>

Це дослідження проводилось з метою з'ясування, як державні органи виконали вищезазначені вимоги, а також надання пропозицій з удосконалення законодавства з питань ліцензування в частині забезпечення створення доступного середовища для людей з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Досліджено Закон про ліцензування та ліцензійні умови за видами господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню.

Коротка інформація наведена далі в таблиці:

№ з/п	Найменування виду (видів) господарської діяльності	Інформація щодо врахування вимоги в ліцензійних умовах
1	Діяльність у галузі телебачення і радіомовлення, яка ліцензується відповідно до Закону України "Про телебачення і радіомовлення"	дія Закону про ліцензування не поширюється на цей вид (види) діяльності. Вимога щодо доступності місць провадження господарської діяльності для маломобільних груп населення – відсутня
2	Виробництво і торгівля спиртом етиловим, коньячним і плодовим та зерновим дистилятом, біоетанолом, алкогольними напоями та тютюновими виробами, рідинами, що використовуються в електронних сигаретах, і пальним, зберігання пального, яка ліцензується відповідно до Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального»	дія Закону про ліцензування не поширюється на цей вид (види) діяльності. Вимога щодо доступності місць провадження господарської діяльності для маломобільних груп населення – відсутня
3	Діяльність у сфері електроенергетики, на ринку природного газу, централізоване водопостачання та централізоване водовідведення, виробництво теплової енергії, транспортування теплової енергії магістральними і місцевими (розподільними) тепловими мережами, постачання теплової енергії та іншу діяльність (в т. ч. транспортування нафти, нафтопродуктів магістральним трубопроводом), ліцензування якої здійснює Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, відповідно до закону, та здійснення контролю у цих сферах	дія Закону про ліцензування не поширюється на цей вид (види) діяльності. Вимога щодо доступності місць провадження господарської діяльності для маломобільних груп населення – відсутня

№ з/п	Найменування виду (видів) господарської діяльності	Інформація щодо врахування вимоги в ліцензійних умовах
4	професійна діяльність на ринках капіталу та організованих товарних ринках, ліцензування якої здійснює Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку відповідно до закону	дія Закону про ліцензування не поширюється на цей вид (види) діяльності. Вимога щодо доступності місць провадження господарської діяльності для маломобільних груп населення – відсутня
5	Діяльність на ринку азартних ігор, що провадиться відповідно до Закону України "Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор"	дія Закону про ліцензування не поширюється на цей вид (види) діяльності. Вимога щодо доступності місць провадження господарської діяльності для маломобільних груп населення – відсутня
6	Банківська діяльність, діяльності з надання фінансових послуг та діяльності з надання банкам послуг з інкасації, ліцензування яких здійснює Національний банк України відповідно до закону	Хоч дія Закону про ліцензування не поширюється на цей вид (види) діяльності, вимога щодо доступності місць провадження для маломобільних груп населення є для банківської діяльності, для інших – відсутня
7	перероблення побутових відходів	Інформація щодо органу ліцензування та ліцензійних умов – відсутня
8	захоронення побутових відходів	Інформація щодо органу ліцензування та ліцензійних умов – відсутня
9	Діяльність, пов'язана з розробленням, виготовленням, постачанням технічних засобів розвідки (критерії належності до технічних засобів розвідки визначаються розвідувальними органами України)	Інформація щодо органу ліцензування та ліцензійних умов – відсутня
10	Будівництво об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з середніми (СС2) та значними (СС3) наслідками, за переліком видів робіт, що визначається Кабінетом Міністрів України, - з урахуванням особливостей, визначених Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності»	Інформація щодо ліцензійних умов – відсутня

№ з/п	Найменування виду (видів) господарської діяльності	Інформація щодо врахування вимоги в ліцензійних умовах
11	Освітня діяльність, яка ліцензується з урахуванням особливостей, визначених спеціальними законами у сфері освіти	<p>Вимогу враховано частково.</p> <p>Доступність закладів освіти документально підтверджується відповідним фахівцем.</p> <p>При цьому, вимоги щодо відповідності будівель, споруд і приміщень вимогам доступності згідно з державними будівельними нормами не стосуються:</p> <ul style="list-style-type: none"> - провадження освітньої діяльності ліцензіата на рівні дошкільної освіти та/або у сфері позашкільної освіти, який не провадить освітньої діяльності для дітей з інвалідністю та інших маломобільних груп населення; - провадження освітньої діяльності на виробництві на рівні професійної (професійно-технічної) освіти; - осіб, що підвищують кваліфікацію за місцем своєї роботи; - закладів спеціалізованої освіти військового (військово-спортивного) профілю. <p>Зазначене виключення не відповідає положенням Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю та Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні».</p> <p>Крім того, термінологія, що вживається потребує коригування, а саме: «візку» -> «кріслі колісному»</p>
12	Виробництво лікарських засобів, оптова та роздрібна торгівля лікарськими засобами, імпорт лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів) - з урахуванням особливостей, визначених Законом України «Про лікарські засоби»	<p>Вимогу враховано частково.</p> <p>Відомості оптової торгівлі лікарськими засобами та з виробництва (виготовлення) лікарських засобів в умовах аптеки), що подаються до органу ліцензування здобувачем ліцензії чи ліцензіатом не містять інформації щодо доступності.</p> <p>Є тільки в відомостях по роздрібній торгівлі лікарськими засобами</p>

№ з/п	Найменування виду (видів) господарської діяльності	Інформація щодо врахування вимоги в ліцензійних умовах
13	виробництво та ремонт вогнепальної зброї невійськового призначення і боєприпасів до неї, холодної зброї, пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів на секунду, торгівля вогнепальною зброєю невійськового призначення та боєприпасами до неї, холодною зброєю, пневматичною зброєю калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів на секунду; виробництво спеціальних засобів, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії, індивідуального захисту, активної оборони та їх продаж	<p>Вимогу враховано частково.</p> <p>Термінологія потребує коригування а також приведення у відповідність до відповідного визначення Закону про ліцензування, це стосується саме: «8. Місця (приміщення) провадження господарської діяльності повинні відповідати таким вимогам: ... 4) у приміщеннях провадження господарської діяльності з торгівлі зброєю, боєприпасами до неї, спеціальними засобами, а також ремонту зброї мають бути створені необхідні умови для доступу до них осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення.».</p> <p>Крім того, вимога стосується тільки місць торгівлі та ремонту, а не виробництва.</p> <p>Зазначене виключення не відповідає положенням Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю та Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні».</p> <p>Форма відомостей, що подаються до органу ліцензування здобувачем ліцензії чи ліцензіатом, передбачає декларативний принцип подання інформації щодо доступності чи недоступності місця провадження для маломобільних груп населення. При цьому, сам суб'єкт (в більшості випадків не будучи фахівцем в цьому питанні) зазначає відповідь на це питання.</p> <p>Це призводить до випадків коли суб'єкт господарювання отримує ліцензію, а місце провадження господарської діяльності є недоступним для маломобільних груп населення</p>

№ з/п	Найменування виду (видів) господарської діяльності	Інформація щодо врахування вимоги в ліцензійних умовах
14	Надання послуг і виконання робіт протипожежного призначення за переліком, що визначається Кабінетом Міністрів України	<p>Вимогу враховано частково, але по суті таке врахування не є дієвим. Зокрема, ліцензіат зобов'язаний забезпечити наявність необхідних умов для доступності осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення до місць провадження своєї діяльності, у яких здійснюється обслуговування замовників. Але при цьому, відомості (що подаються до органу ліцензування здобувачем ліцензії чи ліцензіатом) взагалі не містять інформації щодо доступності.</p> <p>Це призводить до випадків коли суб'єкт господарювання отримує ліцензію, а місце провадження господарської діяльності є недоступним для маломобільних груп населення.</p> <p>Крім того, вимога доступності повинна стосуватись не тільки місць обслуговування замовників, а й місць роботи персоналу надавача послуг</p>
15	Виробництво особливо небезпечних хімічних речовин, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, поводження з небезпечними відходами. Не підлягає ліцензуванню зберігання (накопичення) суб'єктом господарювання утворених ним небезпечних відходів, якщо протягом року з дня утворення небезпечні відходи передаються суб'єктам господарювання, що мають ліцензію на поводження з небезпечними відходами	<p>Вимогу враховано частково.</p> <p>Форма відомостей, що подаються до органу ліцензування здобувачем ліцензії чи ліцензіатом, передбачає декларативний принцип подання інформації щодо доступності чи недоступності місця провадження для маломобільних груп населення. При цьому, сам суб'єкт (в більшості випадків не будучи фахівцем в цьому питанні) зазначає відповідь на це питання.</p> <p>Це призводить до випадків коли суб'єкт господарювання отримує ліцензію, а місце провадження господарської діяльності є недоступним для маломобільних груп населення</p>

№ з/п	Найменування виду (видів) господарської діяльності	Інформація щодо врахування вимоги в ліцензійних умовах
16	Медична практика	<p>Вимогу враховано частково, але по суті таке врахування не є повним та дієвим.</p> <p>Термінологія потребує коригування а також приведення у відповідність до відповідного визначення Закону про ліцензування, це стосується саме: «13. Ліцензіат зобов'язаний: ... б) забезпечити умови для вільного доступу осіб з обмеженими фізичними можливостями до приміщень».</p> <p>Відомості (що подаються до органу ліцензування здобувачем ліцензії чи ліцензіатом) взагалі не містять інформації щодо доступності.</p> <p>Це призводить до випадків коли суб'єкт господарювання отримує ліцензію, а місце провадження господарської діяльності є недоступним для маломобільних груп населення</p>
17	Туроператорська діяльність	<p>Потребує уточнення що саме зазначається у відомостях про доступність місця провадження туроператорської діяльності для маломобільних груп населення.</p> <p>Це потрібно зробити для того щоб виключити можливість суб'єктивного застосування органами ліцензування чи ліцензіатами</p>
18	культивування рослин, включених до таблиці I Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, затвердженого Кабінетом Міністрів України, розроблення, виробництво, виготовлення, зберігання, перевезення, придбання, реалізація (відпуск), ввезення на територію України, вивезення з території України, використання, знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, включених до зазначеного Переліку, - з урахуванням особливостей, визначених	<p>Вимогу враховано частково.</p> <p>У відомостях зазначається інформація щодо документу, виданому уповноваженим органом (для закладів охорони здоров'я), що підтверджує відомості про доступність місць провадження господарської діяльності для маломобільних груп населення.</p> <p>Тобто по суті, подається інформація тільки якщо господарська діяльність провадиться в закладі охорони здоров'я.</p>

№ з/п	Найменування виду (видів) господарської діяльності	Інформація щодо врахування вимоги в ліцензійних умовах
	Законом України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори»	Зазначене виключення не відповідає положенням Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю та Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні». Також, це призводить до випадків коли суб'єкт господарювання отримує ліцензію, а місце провадження господарської діяльності є недоступним для маломобільних груп населення
19	Перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів внутрішнім водним, морським, автомобільним, залізничним та повітряним транспортом, міжнародні перевезення пасажирів та вантажів автомобільним транспортом	Автомобільним, внутрішнім водним, морським - вимога Закону виконана. Залізничним, повітряним – вимога Закону не виконана
20	Охоронна діяльність	Вимогу враховано частково. Вимога доступності повинна стосуватись не тільки місць обслуговування замовників і споживачів охоронних послуг, а й місць роботи персоналу надавача послуг. Також, потребує уточнення реквізити якого документа, що є підставою для висновку щодо доступності маломобільних груп населення до місць обслуговування замовників і споживачів охоронних послуг, зазначаються у відомостях
21	Виробництво ветеринарних препаратів	Вимогу враховано частково. Форма відомостей, що подаються до органу ліцензування здобувачем ліцензії чи ліцензіатом, передбачає декларативний принцип подання інформації щодо доступності чи недоступності місця провадження для маломобільних груп населення. При цьому, сам суб'єкт (в більшості випадків не будучи фахівцем в

№ з/п	Найменування виду (видів) господарської діяльності	Інформація щодо врахування вимоги в ліцензійних умовах
		цьому питанні) зазначає відповідь на це питання. Це призводить до випадків коли суб'єкт господарювання отримує ліцензію, а місце провадження господарської діяльності є недоступним для маломобільних груп населення
22	Промисловий вилов водних біоресурсів за межами юрисдикції України	Вимогу Закону не виконано, необхідно врахувати що господарська діяльність провадиться на судні за межами України, Можна розглянути питання виконання вимоги по аналогії, як це виконано для перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів внутрішнім водним, морським транспортом
23	Випуск та проведення лотерей з урахуванням особливостей, визначених Законом України "Про державні лотереї в Україні"	Вимогу Закону про ліцензування не виконано, але є особливості
24	Зовнішньоекономічна діяльність відповідно до статті 16 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність»	Вимогу Закону про ліцензування не виконано, але є особливості
25	Посередництво у працевлаштуванні за кордоном	Вимогу Закону про ліцензування не виконано
26	Ветеринарна практика	Вимогу Закону про ліцензування не виконано
27	Заготівля та тестування донорської крові та компонентів крові незалежно від їх кінцевого призначення, переробка, зберігання, розподіл та реалізація донорської крові та компонентів крові, призначених для трансфузії	Вимогу Закону про ліцензування не виконано
28	Діяльність банків пуповинної крові, інших тканин і клітин людини згідно з переліком, затвердженим Міністерством охорони здоров'я України	Вимогу Закону про ліцензування не виконано

№ з/п	Найменування виду (видів) господарської діяльності	Інформація щодо врахування вимоги в ліцензійних умовах
29	Виробництво вибухових матеріалів промислового призначення за переліком, що визначається Кабінетом Міністрів України	Вимогу Закону про ліцензування не виконано
30	Надання послуг у галузі криптографічного захисту інформації (крім послуг електронного цифрового підпису) та технічного захисту інформації, за переліком, що визначається Кабінетом Міністрів України	Вимогу Закону про ліцензування не виконано
31	Діяльність, пов'язана з розробленням, виготовленням, постачанням спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку та інших технічних засобів негласного отримання інформації (критерії належності та перелік технічних засобів негласного отримання інформації визначаються Кабінетом Міністрів України за поданням Служби безпеки України)	Вимогу Закону про ліцензування не виконано

Крім того, зараз діє постанова Кабінету Міністрів України від 18.03.2022 № 314 «Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану»⁷.

Якою передбачено, що у період воєнного стану та протягом трьох місяців з дня його припинення чи скасування право на провадження господарської діяльності може набуватися суб'єктами господарювання на підставі безоплатного подання до органів ліцензування, дозвільних органів декларації про провадження господарської діяльності без отримання дозвільних документів (документів дозвільного характеру, ліцензій).

⁷ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/314-2022-п#Text>

До цього переліку видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, але в умовах воєнного стану можуть провадитися на підставі подання декларації, увійшли:

№ з/п	Найменування виду (видів) господарської діяльності
1	Діяльність у сфері електроенергетики, яка ліцензується з урахуванням особливостей, визначених Законом України "Про ринок електричної енергії"
2	Освітня діяльність, яка ліцензується з урахуванням особливостей, визначених спеціальними законами у сфері освіти
3	Виробництво і торгівля спиртом етиловим, коньячним і плодовим та зерновим дистиллятом, біоетанолом, алкогольними напоями та тютюновими виробами, рідинами, що використовуються в електронних сигаретах, і паливом, зберігання пального, яка ліцензується відповідно до Закону України "Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального"
4	Будівництво об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з середніми (СС2) та значними (СС3) наслідками, за переліком видів робіт, що визначається Кабінетом Міністрів України, - з урахуванням особливостей, визначених Законом України "Про регулювання містобудівної діяльності"
5	Оптова та роздрібна торгівля лікарськими засобами, імпорт лікарських засобів, (крім активних фармацевтичних інгредієнтів) - з урахуванням особливостей, визначених Законом України "Про лікарські засоби"
6	Надання послуг і виконання робіт протипожежного призначення за переліком, що визначається Кабінетом Міністрів України
7	Медична практика
8	Ветеринарна практика
9	Туроператорська діяльність
10	Посередництво у працевлаштуванні за кордоном
11	Промисловий вилов водних біоресурсів за межами юрисдикції України
12	Діяльність, пов'язана з розробленням, виготовленням, постачанням спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку та інших технічних засобів негласного отримання інформації (критерії належності та перелік

№ з/п	Найменування виду (видів) господарської діяльності
	технічних засобів негласного отримання інформації визначаються Кабінетом Міністрів України за поданням Служби безпеки України)
13	Перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів внутрішнім водним, морським та повітряним транспортом
14	Транспортування нафти, нафтопродуктів магістральним трубопроводом
15	Діяльність на ринку природного газу, яка ліцензується з урахуванням особливостей, визначених Законом України "Про ринок природного газу"
16	Централізоване водопостачання та централізоване водовідведення
17	Виробництво теплової енергії, транспортування теплової енергії магістральними і місцевими (розподільчими) тепловими мережами та постачання теплової енергії
18	Охоронна діяльність
19	Виробництво ветеринарних препаратів
20	Заготівля та тестування донорської крові та компонентів крові незалежно від їх кінцевого призначення, переробка, зберігання, розподіл та реалізація донорської крові та компонентів крові, призначених для трансфузії

Тобто, по суті ці 20 видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню до закінчення воєнного стану можуть провадитись за декларативним принципом. Суб'єкт господарювання отримує право провадити господарську діяльність просто зазначивши, що він виконав вимоги відповідних ліцензійних умов.

При цьому, необхідно зазначити, що ліцензійні умови провадження господарської діяльності з будівництва об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з середніми (СС2) та значними (СС3) наслідками, з березня 2020 року взагалі відсутні (не затверджені).

А відповідно до частини другої статті 20 Закону про ліцензування, у разі відсутності ліцензійних умов провадження відповідного виду господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню відповідно до закону,

відповідальність за провадження такої господарської діяльності без ліцензії не застосовується.

Зараз відсутні (*не затверджено*) ліцензійні умови таких видів господарської діяльності:

перероблення побутових відходів;

захоронення побутових відходів;

діяльність, пов'язана з розробленням, виготовленням, постачанням технічних засобів розвідки (критерії належності до технічних засобів розвідки визначаються розвідувальними органами України);

будівництво об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з середніми (СС2) та значними (СС3) наслідками, за переліком видів робіт, що визначається Кабінетом Міністрів України.

Крім того, зараз діє постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2022 № 303 «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану»⁸, відповідно до якої проведення планових та позапланових заходів державного нагляду (контролю) на період воєнного стану припинено.

Цією постановою значно посилено дискреційні повноваження центральних органів виконавчої влади, що забезпечують формування державної політики у відповідних сферах, оскільки дозволено протягом періоду воєнного стану здійснення позапланових заходів державного нагляду (контролю) на підставі рішень цих органів прийнятих за наявності загрози, що має негативний вплив на права, законні інтереси, життя та здоров'я людини, захист навколишнього природного середовища та забезпечення безпеки держави, а також для виконання міжнародних зобов'язань України.

---

⁸ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/303-2022-п#Text>

Також, протягом періоду воєнного стану планові та позапланові заходи державного нагляду (*контролю*) за дотриманням суб'єктами господарювання, що провадять діяльність у сферах енергетики та комунальних послуг, законодавства у відповідних сферах та ліцензійних умов, здійснюються за рішенням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, за наявності загрози, що має значний негативний вплив на права, законні інтереси, життя та здоров'я людини, захист навколишнього природного середовища та забезпечення безпеки держави.

Все це своєю чергою дозволяє недобросовісним суб'єктам господарювання певний час (*рік та більше*) провадити господарську діяльність не виконуючи вимоги ліцензійних умов, зокрема, і вимогу щодо доступності місць провадження для маломобільних груп населення.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Це дослідження виявило відсутність однакового підходу врахування вимоги Закону про ліцензування щодо доступності місць провадження господарської діяльності для маломобільних груп населення в ліцензійних умовах, врахування вимоги на недостатньому рівні, а в деяких випадках – взагалі нехтування цією вимогою, неоднозначність ліцензійних умов (в цьому питанні) та можливість їх суб'єктивного застосування органами ліцензування чи ліцензіатами.

Низка видів господарської діяльності уникнули виконання вимоги доступності місць провадження для маломобільних груп населення, оскільки на них не розповсюджується дія Закону про ліцензування.

З огляду на це, пропонується розглянути питання внесення змін до Закону про ліцензування, зокрема, викласти абзац перший частини другої Закону в такій редакції: *«Дія цього Закону, крім вимог доступності місць провадження господарської діяльності для маломобільних груп населення, не поширюється на ліцензування таких видів господарської діяльності:»*, або передбачити зазначену норму у відповідних Законах, якими регулюються питання ліцензування видів господарської діяльності на які не розповсюджується дія Закону про ліцензування.

Необхідно також зазначити, що врахування вимоги щодо доступності місць провадження для маломобільних груп населення повинно бути реалізовано не тільки в площині доступності місця провадження господарської діяльності для користувача послуги, а й для надавача послуги (працівників суб'єкта господарювання).

Оскільки, суб'єкти господарювання, що мають намір отримати ліцензію, працівники органів ліцензування, які долучені до питань ліцензування (*видачі ліцензії, здійснення заходів контролю (нагляду)*) в

більшості випадків не є фахівцями з питань доступності (*не мають відповідної освіти*) оптимальним є варіант залучення для оцінки (з документальним підтвердженням) доступності місця (місць) провадження господарської діяльності відповідальних виконавців окремих видів робіт (послуг), пов'язаних зі створенням об'єктів архітектури, які пройшли професійну атестацію та мають кваліфікаційний сертифікат на право виконання робіт з обстеження у будівництві об'єктів класу наслідків (відповідальності), що визначені кваліфікаційними вимогами, або шляхом залучення підприємств, установ та організацій, у складі яких є такі виконавці.

Це особливо важливо з огляду на те, що зараз діє заборона планових заходів державного контролю (*нагляду*) та ускладнено проведення позапланових заходів державного контролю (*нагляду*).

Такий механізм вже реалізовано в освітній діяльності та в діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів. Пропонується застосувати його і для всіх інших видів господарської діяльності, що ліцензуються.

Це буде відповідати принципам законності, зазначеним у пункті 3 статті 3 Закону про ліцензування, зокрема вимоги ліцензійних умов будуть однозначними, прозорими та виключати можливість їх суб'єктивного застосування органами ліцензування чи ліцензіатами.

Також, вбачається за необхідне відображення такої інформації про документальне підтвердження доступності місць провадження господарської діяльності для маломобільних груп населення в формі декларації, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 18.03.2022 № 314⁹.

---

⁹ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/314-2022-п#Text>

Крім фізичної доступності місць провадження господарської діяльності потрібно також забезпечити інформаційну доступність.

Зокрема, розв'язання питання забезпечення інформаційної доступності можливе шляхом відображення в ліцензійних умовах вимоги доступності для людей з порушеннями зору вебсайтів, мобільних додатків, інформаційних систем тощо (*у разі наявності*).

Для комплексного забезпечення доступності позитивним буде періодичне проходження працівниками суб'єкта господарювання навчальних тренінгів з питань інклюзивності, недискримінації, висвітлення проблем з якими стикаються люди з інвалідністю тощо.

Це теж може бути відображено в ліцензійних умовах і впровадження цієї вимоги не потребуватиме значних фінансових витрат для суб'єкта господарювання, оскільки таке підвищення кваліфікації може бути цілком безплатним (*для прикладу: портал «Дія. Цифрова освіта»¹⁰ містить цілу низку безплатних навчальних тренінгів з питань людей з інвалідністю та доступності*).

Крім того, вбачається за необхідне врегулювати питання: Як має бути реалізована доступність місць провадження господарської діяльності для маломобільних груп населення? Які вимоги повинні бути виконані для реалізації доступності? Як варіант врегулювання порушених питань – затвердження по кожному виду господарської діяльності, що ліцензується, відповідних стандартів: зокрема, стандарту з надання послуг виду господарської діяльності, що ліцензується.

Також, позитивним буде включення до складу Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування Державної регуляторної служби України представників громадських організацій людей з інвалідністю.

---

¹⁰ <https://osvita.diia.gov.ua>

Реалізація вищезазначених пропозицій дозволить уніфікувати підходи з ліцензування видів господарської діяльності в частині виконання вимоги доступності місць провадження господарської діяльності для маломобільних груп населення, головне – через механізм ліцензування буде значним кроком у вирішенні питання створення безперешкодного життєвого середовища для людей з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

Це дослідження проведено Всеукраїнським громадським об'єднанням «Національна Асамблея людей з інвалідністю України» в рамках проекту «Реагування та відновлення з урахуванням потреб людей з інвалідністю під керівництвом та за координації організацій осіб з інвалідністю», який фінансується Європейським форумом осіб з інвалідністю та Християнською місією незрячих (CBM).

УПОРЯДНИКИ:

- Юрій ВАСИЛЬЧЕНКО** – консультант з питань архітектурної доступності, інклюзивності НАІУ
- Павло ЖДАН** – радник Голови НАІУ

Всеукраїнське громадське об'єднання «Національна Асамблея людей з інвалідністю України»

Адреса: вул. Рейтарська, 8/5А, к. 110, м. Київ, 01054

Телефон: (044) 279-61-82

Телефакс: (044) 279-61-74

E-mail: office-naiu@ukr.net